

FÖLDRAJZ

FELADATGYŰJTEMÉNY

11-12

KÖZÉP- ÉS EMELT SZINTŰ
ÉRETTSÉGIRE KÉSZÜLŐKNEK

f

A TERMÉSZETRŐL TIZENÉVESEKNEK

A TERMÉSZETRŐL TIZENÉVESEKNEK

FÖLDRAJZ

FELADATGYŰJTEMÉNY

*Közép- és emelt szintű
érettségire készülőknek*

11-12

NEGYEDIK, VÁLTOZATLAN KIADÁS

MOZAIK KIADÓ – SZEGED, 2015

TARTALOM

ELŐSZÓ	7
1. TÉRKÉPI ISMERETEK	8
Az 1. fejezet megoldása	14
2. KOZMIKUS KÖRNYEZETÜNK	16
A 2. fejezet megoldása	28
3. A GEOSZFÉRÁK FÖLDRAJZA	
3.1. A kőzetburok	32
A 3.1. fejezet megoldása	56
3.2. A levegőburok	61
A 3.2. fejezet megoldása	81
3.3. A vízburok	86
A 3.3. fejezet megoldása	104
3.4. A talaj	107
A 3.4. fejezet megoldása	112
4. A FÖLDRAJZI ÖVEZETESSÉG	113
A 4. fejezet megoldása	127
5. NÉPESSÉG- ÉS TELEPÜLÉSFÖLDRAJZ	131
Az 5. fejezet megoldása	145
6. A VILÁG VÁLTOZÓ TÁRSADALMI-GAZDASÁGI KÉPE	148
A 6. fejezet megoldása	175
7. A VILÁGGAZDASÁGBAN KÜLÖNBÖZŐ SZEREPET BETÖLTŐ RÉGIÓK, ORSZÁGCSOPORTOK ÉS ORSZÁGOK	180
A 7. fejezet megoldása	185

8. MAGYARORSZÁG FÖLDRAJZA	
8.1. A Kárpát-medence és Magyarország természeti adottságai	186
A 8.1. fejezet megoldása	202
8.2. Magyarország társadalmi-gazdasági jellemzői	206
A 8.2. fejezet megoldása	231
9. EURÓPA REGIONÁLIS FÖLDRAJZA	237
A 9. fejezet megoldása	266
10. EURÓPÁN KÍVÜLI FÖLDRÉSZEK FÖLDRAJZA	
Ázsia	274
Ausztrália, Óceánia	283
Afrika	284
Amerika és a sarkvidékek	289
A 10. fejezet megoldása	297
11. A GLOBÁLIS VÁLSÁGPROBLÉMÁK FÖLDRAJZI VONATKOZÁSAI	302
A 11. fejezet megoldása	316

Kedves Földrajztanárok!

Kedves Középiskolás Diákok!

Feladatgyűjteményünkkel a földrajztanítás és -tanulás eredményességéhez, valamint az érettségi vizsgára való felkészüléshez szeretnénk segítséget nyújtani.

A kötet témafelosztása és tartalma az új szemléletű földrajztanítás tantervi és érettségi követelményrendszerére épül.

Nemcsak a tényszerű ismeretek felidézését igényli, hanem az összefüggésekre alapozott földrajzi gondolkodás és a problémamegoldó képesség fejlesztésére helyezi a hangsúlyt.

Széles körű lehetőséget nyújt a különböző földrajzi-környezeti tartalmakat hordozó információforrások értelmezésére, elemzésére.

Szemelvények, képek, ábrák, adatsorok, diagramok, térkép vázlatok stb. vizsgálatával ösztönöz a mindennapi életben tapasztalható természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jelenségek, folyamatok magyarázatára, gyakorlatközpontú megközelítésére, az ismeretek alkalmazására.

Segíti a földrajzhoz kapcsolódó kompetenciaterületek fejlesztését, mintát nyújt az ezeket szolgáló feladatokra.

A feladatgyűjtemény használatát javasoljuk

a diákoknak:

- tudásuk, tájékozottságuk folyamatos önellenőrzéséhez, korrigálásához;
- a feladatmegoldásokhoz szükséges begyakorlottság, rutin elsajátításához;
- a témazáró dolgozatokra történő felkészüléshez, a rendszerezésekhez, az ismeretek rögzítéséhez és alkalmazásához;
- földrajzversenyekre való felkészüléshez;
- a sikeres érettségi vizsgához;

a tanároknak:

- tanórai gyakorláshoz, ellenőrzéshez;
- témazáró dolgozatok összeállításához;
- a tanulók tudás- és képességszintjének méréséhez, értékeléséhez;
- a bemutatott feladatok, ötletek alapján a helyi adottságokra „hangszerelt” (osztályokra, egyénekre differenciált) feladatok, feladatsorok készítéséhez;
- az érettségire való felkészítéshez.

Reméljük, hogy a feladatgyűjtemény hozzájárul a tantárgy iránti motiváció megerősítéséhez és ahhoz, hogy minél többen tegyenek földrajzból eredményes érettségi vizsgát.

A feladatok megoldásához és az érettségire egyaránt sok sikert kívánunk:

a kötet szerzői

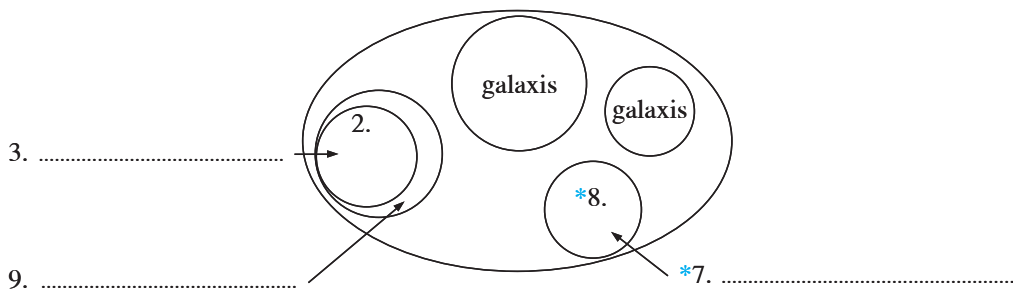
A feladatgyűjteményben szereplő feladattípusok részletes leírása a borítón, a fülszövegben található.

Kék csillaggal (*) jelöltük azokat a feladatokat, illetve részfeladatokat, amelyek az emelt szintű érettségi követelményrendszerének megfelelően készültek.

2. KOZMIKUS KÖRNYEZETÜNK

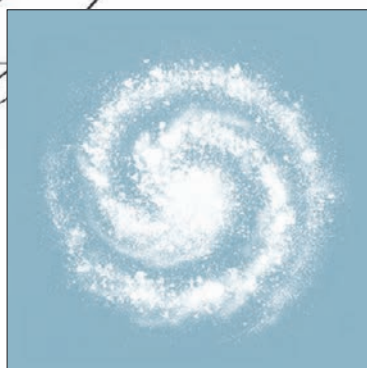
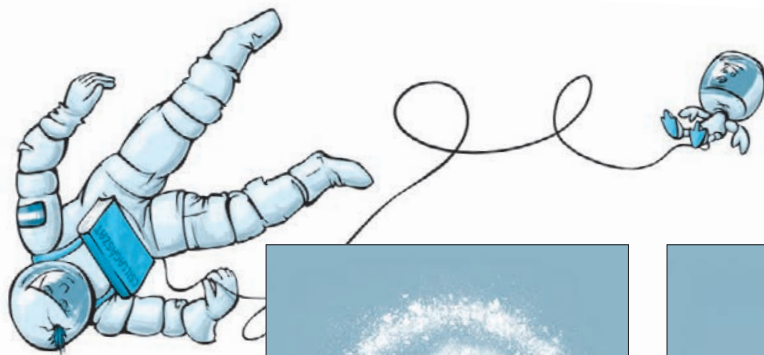
1. Hogyan épül fel a ma ismert világegyetem? Helyezd el a fogalmakat a megfelelő csoportokba! Nevezd meg a hiányzó csoportokat!

1. Nap	5. bolygók	9.
2. meteorok	6. holdak	10. bolygóközi anyag
3.	*7.	11. kisbolygók
4. üstökösök	*8. Androméda-köd	

*2. Egészítsd ki, és lásd el magyarázattal (számok beírásával) a Tejútrendszer ábráit!

1. a Naprendszer helye; 2. a Naprendszer távolsága a Galaxis központjától 26 000 fényév;
3. mag; 4. spirálkarok; 5. átmérője 100 000 fényév

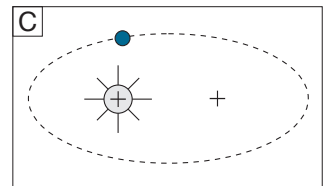
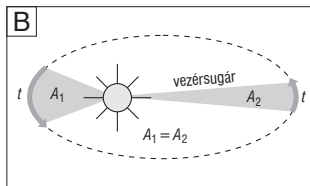
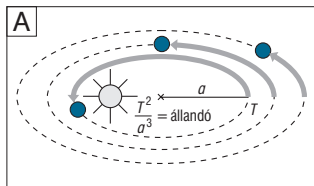
3. Kinek a nevéhez kapcsolhatók az alábbi megállapítások? Írd a betűjeleket a megfelelő nevekhez!

- a) A bolygók a Nap körül keringenek kör alakú pályán. b) A Nap csak a sok csillag egyike. c) A Nap az ellipszis alakú bolygópályák egyik gyújtópontjában van. d) A Napon kívül más keringési központ is lehetséges. e) A gömb alakú Föld naponta megfordul saját tengelye körül, és évente megkerüli a Napot. f) A világegyetem központja a Nap. g) A világegyetem központja a Föld. h) A bolygók napközelen gyorsabban, naptávolban lassabban keringenek. i) A bolygók keringési ideje és a Naptól való távolsága között összefüggés van. j) Az általános tömegvonzás törvénye.

Ptolemaiosz: Kopernikusz: Giordano Bruno:

Galilei: Kepler: Newton:

Írd a Kepler-féle törvények fenti betűjelét a megfelelő rajzok alá!

.....

*Melyik világgép megalkotója volt Ptolemaiosz?

*Hogyan nevezik Kopernikusz világgépét?

4. Hasonlítsd össze a Föld típusú és a Jupiter típusú bolygókat a táblázat szempontjai szerint! Az összehasonlításokat viszonyítással végezd! Sorold be a bolygókat a táblázat 6., 7. rovatában az egyes csoportokba!

Jellemzők	Föld típusú bolygók	Jupiter típusú bolygók
1. Tömegük		
2. Sűrűségük		
3. Keringési idejük		
4. Átlaghőmérsékletük		
5. Holdjaik száma		
6. A csoportba tartozik		
7. Mindkettőtől eltér (újabban törpebolygónak minősül)		

5. a) A Naprendszer mely égitestjeire jellemzők a felsoroltak? Írd a jellemzők számát a megfelelő égitesthez! (Egy állítás több égitesthez is kerülhet.)

1. A bolygókat kíséri. 2. Csillag. 3. Nincs saját fénye, a Nap fényét veri vissza. 4. Vasból, kőből álló kis égitest. 5. Kődarabjai, porszemai megfagyott gázok, amelyet vízjég ragaszt össze. 6. Színét hőmérséklete határozza meg. 7. Energiája termonukleáris folyamatok eredménye. *8. plazmaállapotú anyagát a Földön is ismert természetes elemek építik fel. 9. A Föld légkörébe érve anyagai felizzanak. 10. Jéggé fagyott anyaguk a Naphoz közeledve gázzá alakul. 11. Hosszan elnyúlt ellipszis alakú pályán kering. 12. Néhány kilométer átmérőjű szilárd égitest, amely főként a Mars és a Jupiter között kering. 13. Fő mozgása a tengely körüli forgás és a Nap körüli keringés.

A) Nap: D) Hold:

B) Bolygó: E) Űstökös:

*C) Kisbolygó: F) Meteor:

b) Miből származik a bolygóközi anyag?

6. Jellemezd a Napot!

a) *Anyagának halmazállapota:

A benne lévő elemek összetétele:

70%:, 28%:, 2%:

Mozgásai: 1.

2.

3.

Forgásának iránya:

b) *Energijának eredete:

7. a) Nevezd meg a Nap részeit a számok segítségével!

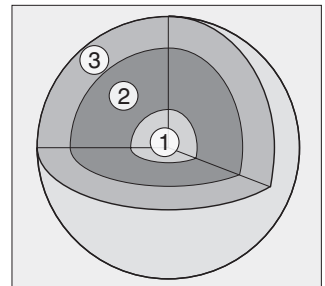
①, hőmérséklete: °C

② ③

b) A Nap felszínének hőmérséklete: °C

Mekkora távolságra van a Földtől? km

Ez a távolság mértékegységként:

*c) Melyek a Nap látható tartományai?

Húzd alá ezek közül azt, amelyikből a Nap fényének túlnyomó része származik!

d) Nevezd meg a Nap légkörének alábbi jelenségeit!

Több tízezer kilométer átmérőjű, alacsonyabb hőmérsékletű, szabálytalan alakú képződmények. A fotoszférában keletkeznek, és 11 évenkénti ismétlődést mutatnak.

.....

Rövid élettartamú, erős fényjelenségekkel kísért robbanások.

.....

e) Milyen látható jelenségeket okoz a napszél?

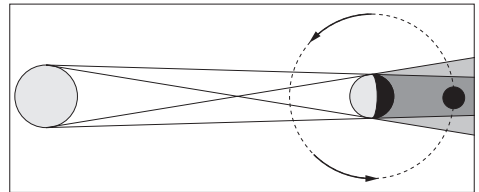
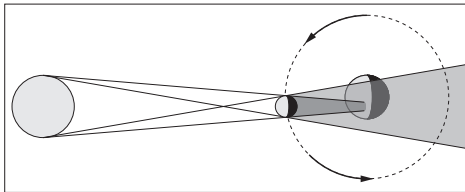
.....,

f) Mik nyújtanak védelmet a földi élet számára a napszéllel és az ultraibolya sugárzással szemben?

.....,

8. Figyeld meg, és hasonlítsd össze az ábrákat!

1. Milyen jelenséget ábrázolnak?

A

B

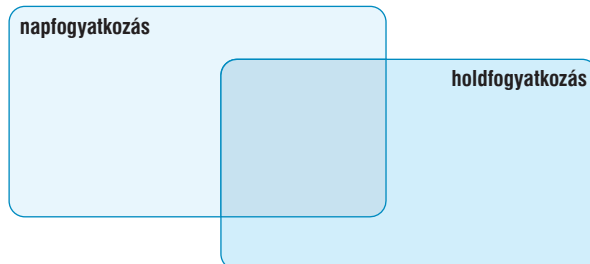
2. Mi az égitestek sorrendje a két jelenségnél?

C

D

3. Rendezd halmazokba a nap- és holdfogyatkozás jellemzőit!

a) A Hold eltakarja a Napot. b) A Hold a Föld árnyékkúpjába kerül. c) Csak holdtöltekor jön létre. d) Csak újholdkor lehetséges. e) A fogyatkozás idején az égitesteknek egy vonalban kell állniuk. f) A Föld felületének kis területére koncentrálódik, így csak azok láthatják, akik ebben a keskeny sávban tartózkodnak. g) A földgolyó feléről látható. h) Megfigyelése csak speciális védőszemüveggel ajánlott.

9. Írd a bolygók (törpebolygók) neve után jellemzőik betűjelét! (Egy bolygóhoz több jellemző is tartozhat.)

a) A hajnali és az esti égbolton jól látható. b) Keringési ideje a leghosszabb. c) A Naphoz való közelsége miatt ritkán látható. d) Sűrű felhőzetében viharok dúlnak. e) Felszínén sok a meteorbecsapódás okozta kráter. f) A Naprendszer legnagyobb bolygója. g) Legnagyobb a gyűrűrendszere. h) Keringésével ellentétes irányban forog a tengelye körül. i) Kisebb a Holdnál. j) A legtöbb holdja van. k) Nincs holdja. l) Alakja geoid. m) Színét vasban gazdag kőzeti adják. n) A legsűrűbb bolygó. o) A Földhöz viszonyítva itt a leghosszabb a nap és legrövidebb az év. p) Ezen a bolygón hosszabb a nap, mint az év. r) Kék színét a légkörében levő metángáz adja. s) Legmagasabb vulkáni kúpja 23 km magas. t) Tengelye erősen ráhajlik a keringés síkjára.

1. Merkúr: 4. Mars: 7. Uránusz:
 2. Vénusz: 5. Jupiter: 8. Neptunusz:
 3. Föld: 6. Szaturnusz: 9. Plútó:

10. Vizsgáld meg a bolygókról készült adatsort! Segítségével válaszolj az alábbi kérdésekre!

Bolygók Jellemzők	Merkúr	Vénusz	Föld	Mars	Jupiter	Szaturnusz	Uránusz	Neptunusz
Naptávolság (Föld = 1)	0,39	0,72	1	1,52	5,20	9,54	19,19	30,06
Átmérő (km)	4 878	12 103	12 742	6 778	142 984	114 632	50 532	50 069
Tömeg (Föld = 1)	0,06	0,81	1	0,11	318,00	95,20	14,50	17,10
Sűrűség (g/cm ³)	5,43	5,25	5,52	3,95	1,33	0,69	1,29	1,64
Átlaghőmérséklet (°C)	-180 +430	+470	+15,7	-32,0	-130	-180	-200	-210
Keringési idő (földi év)	0,24	0,62	1	1,88	11,86	29,46	84,01	164,79
Forgási idő (földi nap)	58,65	243,16	1	1,03	0,41	0,44	0,72	0,67
Ismert holdak száma	0	0	1	2	28	30	21	8

a) Melyik két-két bolygó átmérője hasonló nagyságú?

.....

b) Mely bolygó átmérője és tömege hasonlít leginkább a Földéhez?

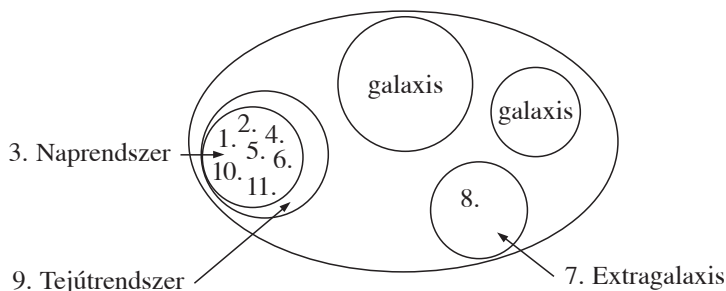
c) Melyik bolygó mozgásainak időtartama áll legközelebb a földi napok és évek időtartamához?

.....

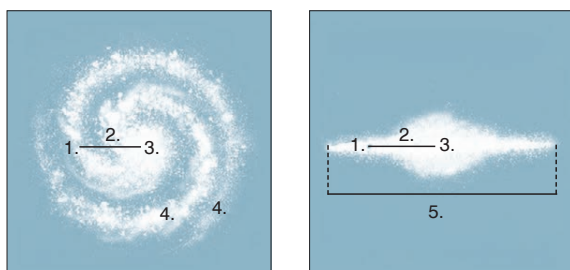
d) Melyik bolygó hőmérséklete a legmagasabb?

A 2. FEJEZET MEGOLDÁSA

1.

2.

3. Ptolemaiosz: g);

Galilei: d);

A) i); B) h); C) c)

Ptolemaiosz a geocentrikus, Kopernikusz pedig a heliocentrikus világmép megalkotója volt.

Kopernikusz: a), e), f);

Kepler: c), h), i);

Giordano Bruno: b);

Newton: j)

4. Föld típusú bolygók: 1. kisebb; 2. nagyobb; 3. rövidebb; 4. magasabb; 5. kevesebb; 6. Merkúr, Vénusz, Föld, Mars.

Jupiter típusú bolygók: 1. nagyobb; 2. kisebb; 3. hosszabb; 4. alacsonyabb; 5. több; 6. Jupiter, Szaturnusz, Uránusz, Neptunusz.

7. Plútó

5. a) A) 2., 6., 7., 8.;

B) 3., 13.;

C) 3., 12.;

D) 1., 3.;

E) 5., 10., 11.;

F) 4., 9

b) Űstökösök szétszóródásából, kisbolygók feldarabolódásából, (por) a Napból (a napszéllal kiáramló gáz).

6. a) plazma; 70% H, 28% He, 2% az összes többi elem

1. A tengely körüli forgás. 2. A Naprendszer tömegközéppontja körüli keringés. 3. A Tejútrendszer tömegközéppontja körüli keringés.

Forgásiránya: Ny–K-i.

b) termonukleáris folyamatok/magfúzió

5. NÉPESSÉG- ÉS TELEPÜLÉSFÖLDRAJZ

1. A) Írd be a táblázatba a népsűrűség mértékegységét!

B) Számítsd ki a Föld lakott kontinenseinek népsűrűségét az alábbi adatok felhasználásával!

	Kontinens	Terület (millió km ²)	Népeség (millió fő)	Népsűrűség
a)	Afrika	30,3	832	
b)	Amerika	42,1	859	
c)	Ausztrália és Óceánia	8,5	32	
d)	Ázsia	44,4	3775	
e)	Európa	10,5	727	
f)	Világ összesen	135,8	6225	

2. A) Sorold fel a Föld legnagyobb népességtömörülési gócait a kontinensrészek megnevezésével!

a)

b)

c)

B) Melyikre (vagy melyekre) igazak a következő állítások? Írd a népességtömörülési góc (vagy gócok) neve után a rájuk jellemző állítások betűjelét!

1. Kialakulását az ókori öntözéses kultúrák alapozták meg.

2. Létrejöttének a tengerparti fekvés is kedvezett.

3. A legkésőbb alakult ki.

4. Az ipari forradalom és az általa gerjesztett városodás hozta létre.

5. Kialakulásában a helyi ásványkincseknek is szerepük volt.

6. Bár a terület nagy része ma is agrárjellegű, a tömörülés egyes területein már az ipar fejlődése is koncentrált a népességet.

3. Húzd alá a „kakuktktojást” a felsorolásban!

angol, arab, spanyol, német, kínai, francia, orosz nyelv

Indokold meg a választásod!

Az aláhúzott

A többiek

4. Tanulmányozd a következő adatsort, és oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

Egy ország népességszáma 2004. január 1-jén 10 142 400 fő volt. Az év végéig a következő változások történtek:

Elhalálozás: 195 850 fő

Élveszületés: 94 650 fő

Kivándorlás: 2 725 fő

Bevándorlás: 18 675 fő

a) Mennyi volt az ország népessége 2005. január 1-jén?

.....
.....

b) Mennyi volt a vándorlási különbözet?

c) Mekkora volt a természetes szaporulat 2004-ben? A mértékegységet is add meg!

.....
Magyarázd meg a számítással megkapott adatot!
.....

5. Mennyiségi összehasonlítás. Írd a megfelelő betűjelet a feladatok elé!

- 1. a) Európa népsűrűsége
b) Ázsia népsűrűsége
- 2. a) az északi félgömb népessége
b) a déli félgömb népessége
- 3. a) az ázsiai népességkoncentráció területe
b) az USA atlanti-óceáni partvidéki népességtömörülésének területe
- 4. a) az Euráziában élő népesség száma
b) a többi kontinensen élő népesség száma
- 5. a) a forró övezetben élő népesség száma
b) a mérsékelt övezetben élő népesség száma
- 6. a) a természeti adottságok szerepe a fejlődő országok népességének területi elhelyezkedésében
b) a természeti adottságok népességvonzó szerepe a fejlett országok népességének elhelyezkedésében

6. A 2000-es évek elején a Föld 6,3 milliárd lakójának fele a szárazföldeknek csak 5%-án élt.

A) Hol nem nyújt (nyújtott) kedvező feltételeket a letelepedéshez és a megélhetéshez a természeti környezet? *Húzd alá* a felsorolásban!

a) Dél- és Délkelet-Ázsia alföldjei; b) Londoni-medence; c) Ruhr-vidék; d) Ausztrália középső része; e) Tibet; f) Kongó-medence; g) az Andok fennsíkjai; h) Szibéria és Kanada északi része; i) Takla-Makán; j) a Földközi-tenger partvidéke; k) Donyec-medence

B) Nevezd meg konkrétan, hogy mely okok miatt kedvezőtlenek a letelepedés és a megélhetés szempontjából az aláhúzott területek!

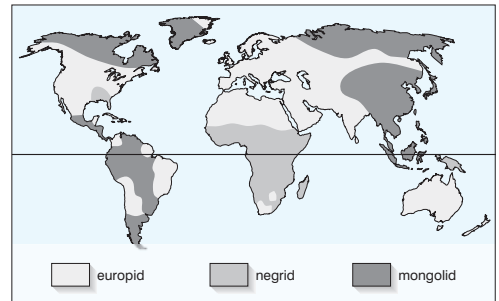
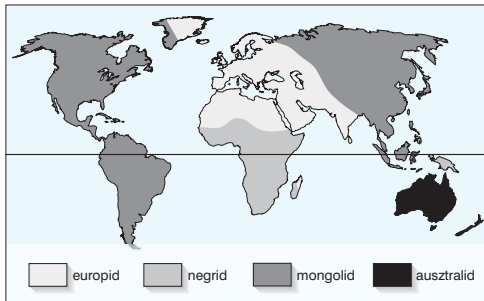
1.
2.
3.
4.
5.

C) Írd az okok után az A) feladatrészt tájainak (példáinak) megfelelő betűjelét!

7. Hasonlítsd össze a két tematikus térképet, és válaszolj a kérdésekre!

Amerika felfedezése előtt:

Napjainkban:

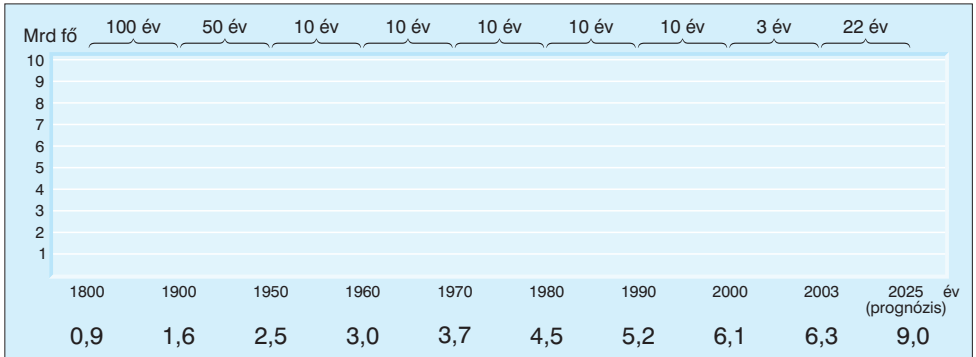

A) Milyen változásokat eredményeztek az alábbiakban felsorolt események a nagyrasszok térbeli elhelyezkedésének átrendeződésében?

- a) Rabszolga-kereskedelem, „behurcolás”:
- b) Óslakók kipusztítása, gyarmatosítás:
- c) Felfedezések, népvándorlások, át-, illetve betelepülések (betelepítések):

B) Melyik nagyrassz terjeszkedése volt a legnagyobb mértékű?

8. A) Ábrázold a Föld népességszámának növekedését az adatok segítségével!

B) Hányszorosára növekedett a világ népességszáma

a) 1800 és 1900 között? b) 1900 és 2000 között?

C) Melyik évtizedben volt a „népességrobbanás” a legnagyobb mértékű?

..... között. Értéke: milliárd fő.

D) Évente átlagosan hány millió fővel gyarapodhatott a népesség 2000 és 2003 között?

.....

9. Csoportosítsd a következő országokat nemzetiségi összetételük alapján! Írd az országok sorszámait a megfelelő helyre!

1. Románia; 2. Ukrajna; 3. Portugália; 4. India; 5. Spanyolország; 6. Kanada; 7. Japán; 8. Kína; 9. Oroszország; 10. Szerbia

a) Egynemzetiségű: b) Többnemzetiségű:

10. Hasonlítsd össze a népesség korcsoportok szerinti megoszlását az ábra alapján!

a) Melyik kontinensét ítéled kedvezőtlennek?

.....

Miért?

.....

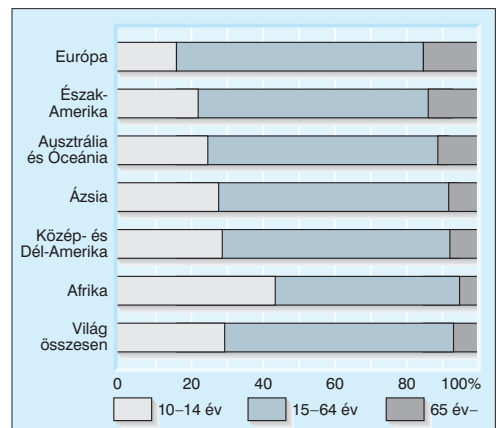
.....

b) Hol él a legtöbb aktív korcsoportba tartozó lakos?

.....

c) Melyik kontinens lakossága a leginkább „fiatalodó”?

d) Melyik kontinens népessége a leginkább „öregedő”?

e) Mely kontinensek népességének korösszetétele hasonlít a legjobban a világ átlagos összetételéhez?

Indokold meg a válaszod!

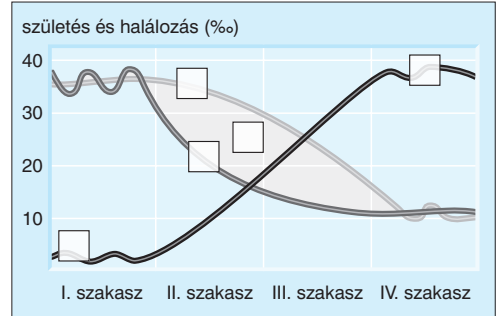
f) Melyik kontinensnek lesz szüksége leginkább az aktív korcsoportba tartozó munkaerő befogadására a közeljövőben?

11. Figyeld meg az ábrát, és válaszolj a következő kérdésekre!

a) Írd be az alábbi betűket a grafikon megfelelő helyére!

- A születés C népességszám
 B halálozás D természetes szaporulat

b) Mi jellemzi a népesedési folyamat szakaszait? Írd az állítások elé az egyes szakaszok számát!

1. A magas születésszám, a halálozás csökkenése a népességszámot ugrásszerűen megnövelte.
2. Ezen a szakaszon már minden ország túljutott.
3. Az alacsonyabb születési és halálozási arány miatt mérséklődött a népesség gyarapodása.
4. A XX. század végén ez jellemezte a fejlődő országok többségét.
5. Ebben a szakaszban megáll a népességszám növekedése, és a lélekszám akár fogyhat is.
6. Földünk fejlett országainak többségére ez a szakasz jellemző.
7. Mind a születések, mind a halálozások aránya magas, a népességszám alig nő.
8. Ez a szakasz jellemző napjainkban a szegény fejlődő országok csoportjára.

12. Igaz-hamis állítás. Az alábbi állítások a népesség földrajzi jellemzőire vonatkoznak. Írd a megfelelő **I** (igaz) vagy **H** (hamis) betűt az állítások elé!

1. A következő évtizedekben a fejlett országok népessége stagnálni, sőt több esetben csökkenni fog.
2. A fejlettebb országok közül csak az USA számolhat jelentős népességszám-növekedéssel, ami többek között a bevándorlóknak is köszönhető.
3. A népesedési folyamatokat a demográfia előre tudja jelezni, így hasznosítható információkkal segíti a népesedéspolitikai intézkedéseket.
4. Földünk lakóinak döntő többsége napjainkban a fejlett országokban él.
5. A fejlődő országok többsége egyre szegényebb lesz, mivel az előállított kevés GDP-t egyre több főre kell szétosztani.
6. A világ népességének gyarapodása az utóbbi évtizedben felgyorsult.
7. A népesedési folyamatok tovább növelik a különbséget a fejlett és a fejlődő világ között.
8. Kínából sokan vándorolnak ki az országban most is jellemző népességrobbanás miatt.

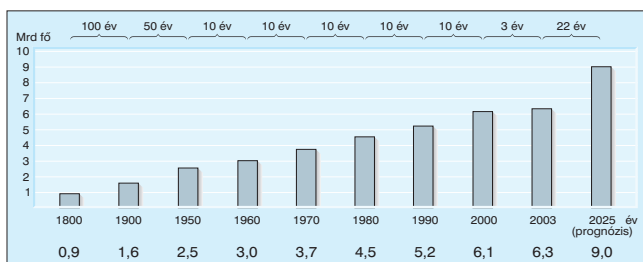
AZ 5. FEJEZET MEGOLDÁSA

1. A) $f\ddot{o}/km^2$;
B) a) 27,5; b) 20,4; c) 3,8; d) 85,0; e) 69,2; f) 45,8
2. A) és B) a) ázsiai (Kelet-Kína, Japán, a Koreai-félsziget, Indonézia); 1., 2., 6.;
b) nyugat-európai; 2., 4., 5.;
c) az USA atlanti partvidéke; 2., 3., 4., 5.
A válaszok sorrendje felcserélhető.
3. A kakukktojás a német nyelv, mert az nem világnyelv/nem az ENSZ hivatalos nyelve; míg a többiek világnyelvek/az ENSZ hivatalos nyelvei.
4. a) 10 057 150 fő;
b) 15 950 fő;
c) $-4,11\%$ (ezrelék); ez nem szaporulat, hanem természetes fogyás
5. 1. B); 2. A); 3. A); 4. A); 5. B); 6. A)
6. A) Aláhúzva: d), e), f), g), h), i)
B) 1. magas tengerszint feletti elhelyezkedés: e), g);
2. hideg, zord éghajlat (északi fekvés): h);
3. sivatag (szárazság): d), i);
4. zárt, áthatolhatatlan erdők: f);
5. páratelt, forró (egyenlítői) éghajlat: f)
7. A) a) A negridek megjelenése Amerikában.
b) Az indiánok (mongolidok), ausztralidok számának erőteljes csökkenése.
c) Az europidok megjelenése és terjeszkedése pl. Amerikában, Ausztráliában, Ázsiában, Afrikában.
B) Az europid.

8. A) A megoldás a diagramon látható.

- B) a) 1,77-szeresére;
b) 3,81-szeresére

- C) A népességrobbanás mértéke 1990 és 2000 között volt a legnagyobb.
Értéke 0,9 Mrd fő.

- D) 3 év alatt 0,2 Mrd, azaz 200 millió, 1 év alatt pedig $200/3 = 66,6$ millió fővel.

9. a) Egynemzetiségű: 3., 7.;
b) Többnemzetiségű: 1., 2., 4., 5., 6., 8., 9., 10.

9. EURÓPA REGIONÁLIS FÖLDRAJZA

1. A) Egészítsd ki a táblázatot Európa óidőben kialakult néhány hegységének a beírásával!

Észak-Európában	1.
Nyugat-Európában	2. 3.
Közép-Európában	4. 5. 6.
Kelet-Európában	7.

B) Jelöld a felsorolt hegységeket a megfelelő sorszámmal a térképvázlat köreiben!

C) Melyik Európa legősibb területe?

D) Melyik két hegységrendszert alkották Európa mai röghegységei?

a) b)

E) Milyen szerkezetű tájakon jellemzők a felsorolt ásványkincsek?

a) Vasérc, nikkelérc, rézérc: b) Kőszén:

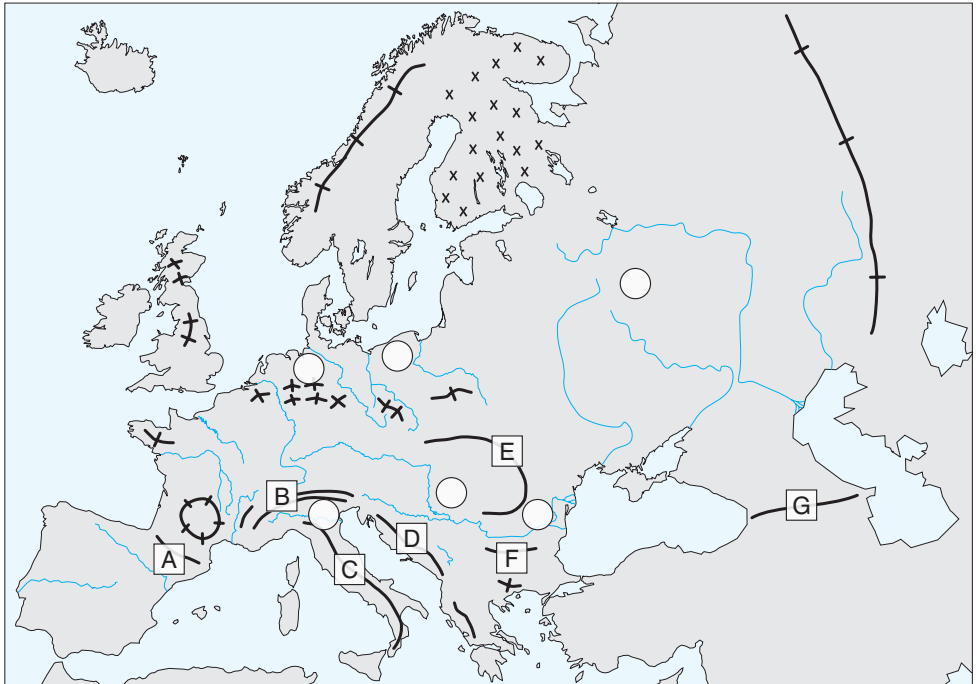
2. Melyik hegységrendszerbe tartoznak Európa harmadidőszakban keletkezett hegységei?

a) A(z) hegységrendszerbe.

b) Milyen kőzetlemezek ütköztek a hegységrendszer felgyűrődésekor?

..... kőzetlemez a ütközött.

c) Nevezd meg a térképvázlaton a nagybetűkkel jelzett hegységeket!

A		E	
B		F	
C		G	
D			

d) Írd be a felsorolt síkságok sorszámát a térképvázlat köreibe!

1. Germán-alföld; 2. Lengyel-alföld; 3. Pó-síkság; 4. Alföld; 5. Román-alföld; 6. Kelet-európai-síkság

e) Rendezd a következő ásványkincseket kialakulásuk ideje (időszaka) szerint! A sorszámok beírásával válaszolj! (Nem lehet mindent elhelyezni.)

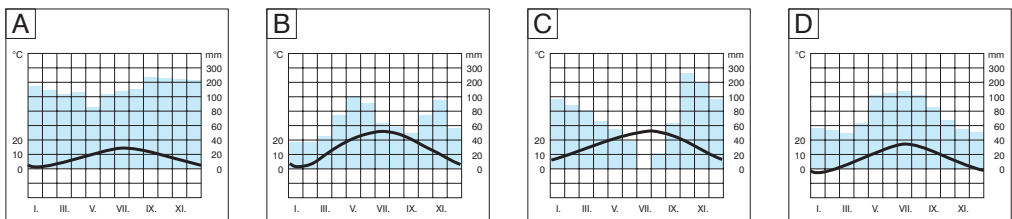
1. tőzeg; 2. kősó; 3. barnakőszén; 4. kőolaj; 5. bauxit; 6. földgáz; 7. mészkő

Középidő	
Újidő, harmadidőszak	

***3. Relációanalízis. Írd a megfelelő betűjelet a feladatok elé!**

- 1. A Skandináv-hegységtől Ny-ra kontinentális, tőle K-re óceáni az éghajlat, mert a Skandináv-hegység éghajlatválasztó.
- 2. A Skandináv-félsziget Ny-i partján a kikötők a sarkkörtől É-ra sem fagynak be, mert partvidéken meleg tengeráramlás hatása érvényesül.
- 3. A júliusi középhőmérséklet Prágában alacsonyabb, mint Rómában, mert Rómát a Földközi-tenger melegíti.
- 4. Az Alpokban az évi középhőmérséklet alacsonyabb, mint Debrecenben, mert Debrecen keletebbre fekszik.
- 5. Az évi csapadékmennyiség Ny-ról K-re növekszik Európában, mert a nyugatias szelek a ciklonokat és az anticiklonokat K felé sodorják.
- 6. Európa a meleg-mérsékelt övben fekszik, mert a nyugatias szelek télen-nyáron meleg légtömegeket szállítanak.
- 7. Európa középső és keleti tájai szárazabbak, mint az atlanti partvidék, mert az óceán hatása K-re csökken, a kontinentális hatás pedig erősödik.

4. Melyik éghajlati diagram felel meg az egyes települések éghajlatának? Írd a megfelelő éghajlati diagram betűjét a település neve elé! Nevezd meg az éghajlatot is! (Egy klímadiagram több városhoz is tartozhat, de nincs minden városnak klímadiagram-párja.)

- a) Róma Éghajlat neve:
- b) Bergen Éghajlat neve:
- c) Budapest Éghajlat neve:
- d) Madrid Éghajlat neve:
- e) München Éghajlat neve:

5. A) Egészítsd ki a táblázatot a hiányzó éghajlatok, a természetes növénytakaró és/vagy a talaj megnevezésével!

Óceáni éghajlat	a) éghajlat	Mediterrán éghajlat
b)	füves puszta	c)
d)	e)	terra rossa
f)	g)	h)

B) Írd be a tájpéldák sorszámát a megfelelő éghajlathoz!

1. Londoni-medence; 2. Szicília; 3. Kelet-európai-síkság; 4. Kárpátok

6. Többszörös választás, kötött változat. Írd az állítások előtti négyzetbe a helyes megoldás betűjelét!

- 1. Hegyvidéki területek és mediterrán éghajlatú tájak folyója.
 - 1. Dnyeper
 - 2. Pó
 - 3. Visztula
 - 4. Rhône
- 2. Deltatorkolata van.
 - 1. Duna
 - 2. Szajna
 - 3. Pó
 - 4. Temze
- 3. Vízyűjtő területének éghajlata főként nedves kontinentális.
 - 1. Rajna
 - 2. Elba
 - 3. Visztula
 - 4. Temze
- 4. Óceáni éghajlatú tájak folyója.
 - 1. Duna
 - 2. Don
 - 3. Pó
 - 4. Elba
- 5. Ingadozó vízjárása van.
 - 1. Ebró
 - 2. Odera
 - 3. Duna
 - 4. Volga
- 6. A Szent Gotthárd-hágó közelében ered.
 - 1. Rhône
 - 2. Vág
 - 3. Rajna
 - 4. Pó
- 7. A Balti-tengerbe ömlik.
 - 1. Rajna
 - 2. Visztula
 - 3. Szajna
 - 4. Odera

7. Mely tájak folyói a következők? Írd a megfelelő tájak betűjelét a felsorolt folyók mellé! (Egy folyóhoz több táj is tartozhat.)

a) Londoni-medence; b) Lengyel-alföld; c) Közép-ország-hátság; d) Párizsi-medence; e) Bécsi-medence; f) Germán-alföld; g) Román-alföld; h) Német-középhegység

1. Rajna:	6. Duna:
2. Temze:	7. Don:
3. Visztula:	8. Szajna:
4. Dnyeper:	9. Odera:
5. Elba:	10. Volga:

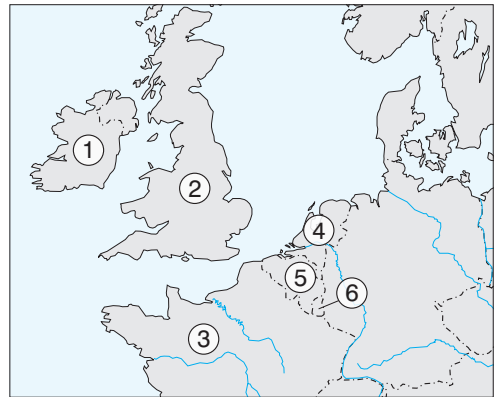
8. Tanulmányozd az alábbi térkép-vázlatot, és válaszolj a kérdésekre!

a) Európa melyik részét ábrázolja a térkép-vázlat?

.....

b) Jelöld be a térképen (*karikázd be*) e régió legsűrűbben lakott területeit!

c) Mely európai országokat jelölik a kontúr-térképen a számok? Írd a táblázatba a szám mellé az ország nevét és fővárosát!

	Ország	Főváros
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

d) *Karikázd be* a táblázatban azoknak az országoknak a sorszámát, amelyek az Európai Unió tagországai!

e) A bekarikázottak közül *áthúzással* jelöld azokat az országokat, amelyek az Európai Unió alapító tagjai!

A 9. FEJEZET MEGOLDÁSA

1. A) 1. Skandináv-hegység
 2. Francia-középhegység
 3. Pennine-hegység
 4. Német-középhegység
 5. Lengyel-középhegység
 6. Szudéták
 7. Urál

Felcserélhető: 2. és 3.; 4., 5. és 6. sorrendje.

- C) A Balti-pajzs/ősföld.
 D) a) A Variszkuszi-hegységrendszer. b) A Kaledóniai-hegységrendszer.
 E) a) Az ősföldeken. b) A röghegységekben.

2. a) Eurázsiai-hegységrendszerbe
 b) Kontinentális kőzetlemez kontinentális lemezzel
 c) A) Pireneusok E) Kárpátok
 B) Alpok F) Balkán-hegység
 C) Appenninek G) Kaukázus
 D) Dinári-hegység